

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

แร่ดินขาวเป็นแร่ชนิดหนึ่งที่มีการนำมาสกัดเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่างๆ ใช้เป็นส่วนผสมหลักของเนื้อดินปั้นในอุตสาหกรรมเซรามิก เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมกระดาษ สี ยาง ยางล้อแมลง และไฟเบอร์กลาส เป็นต้น แหล่งแร่ดินขาวพบในทุกภูมิภาคของประเทศโดยภาคเหนือพบที่จังหวัดลำปาง อุตรดิตถ์ เชียงราย และอุทัยธานี แร่ดินขาวของจังหวัดลำปางถือว่าเป็นแร่ดินขาวที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากดินขาวทั่วไป ที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา หรือผลิต ภัณฑ์เซรามิก คือ ประกอบไปด้วยแร่หลายๆ ชนิดปะปนกัน ได้แก่ แร่ดินขาว (เคโอลีนินต์) หินฟันม้า ควอตซ์ และยังมีแร่ที่ละเอียดให้ความเหนียวช่วยในการขึ้นรูปเครื่องปั้นได้ดี และไม่พบในที่อื่นๆ ของประเทศไทย จึงนับได้ว่าเป็นแร่ธาตุเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง แร่ดินขาวจึงสามารถนำมาทำเครื่องปั้นหรือผลิต ภัณฑ์เซรามิกได้โดยไม่จำเป็นต้องนำวัตถุดิบอื่นมาผสม (ถนอม โยวัง, 2550 : ออนไลน์) จังหวัดลำปางนอกจากจะเป็นแหล่งที่มีแร่ดินขาวแล้วยังเป็นแหล่งที่มีแร่หินปูนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยแร่หินปูนสามารถนำมาแปรรูปเป็นวัตถุดิบสำหรับงานก่อสร้างทั่วไป ได้แก่ ใช้เป็นส่วนผสมของคอนกรีตผสมเสร็จ อิฐ บล็อก ผสมในยางแอสฟัลท์ติก ลาดผิวถนน เป็นต้น โดยจังหวัดลำปางมีผู้ประกอบการธุรกิจแร่ดินขาว และธุรกิจแร่หินปูนมีผู้ประกอบการนิติบุคคลจำนวน 46 ราย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการขุดดินขาวบดจำหน่ายจำนวน 8 ราย ผู้ประกอบการขุดดินขาวหรือซื้อแร่ดินขาวมาล้างแต่งแร่เป็นดินขาวสำเร็จรูปจำนวน 23 ราย และผู้ประกอบการทำธุรกิจแร่หินปูนนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 15 ราย (ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง, 2551 : ออนไลน์)

การประกอบธุรกิจแร่ดินขาว โดยทั่วไปจะต้องยื่นขออนุญาตประทานบัตรทำเหมืองแร่ดินขาวจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อได้ประทานบัตรแล้วสามารถดำเนินการขุดดินขาวมาบดจำหน่ายหรือนำไปแต่งแร่จำหน่ายต่อไป ในการขุดแร่ดินขาวมาบดจำหน่ายนั้น ผู้ประกอบการจะทำการขุดแร่ดินขาวขึ้นมาจากแหล่งแร่แล้วทำการคัดคุณภาพของดินตามมาตรฐานที่ลูกค้าต้องการ โดยการตกขาย หรือนำเข้าเครื่องบดให้ดินมีขนาดเล็กลงซึ่งความละเอียดของการบดจะเป็นไปตามคำสั่งของลูกค้าแร่ดินขาวดังกล่าวถือเป็นแร่ดิบสามารถนำไปจำหน่ายให้โรงล้างแต่งแร่หรือโรงงานผลิตเซรามิกต่อไป ส่วนการขุดแร่ดินขาวเพื่อนำมาล้างแต่งแร่ให้เป็นแร่ดินขาวสำเร็จรูปนั้น คือการนำแร่ดินขาวที่ขุดได้ไปล้างโดยคัดแยกสิ่งปนเปื้อนออก

จากเนื้อดินทำให้แร่ดินขาวมีความบริสุทธิ์มากขึ้น จากนั้นจะนำไปผสมกับดินประเภทอื่นหรือสารเคมีบางชนิดตามที่ลูกค้าต้องการเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตเซรามิคแต่ละประเภท โดยราคาของดินขาวสำเร็จรูปจะแตกต่างกันตามส่วนผสมที่อยู่ในเนื้อดิน

ส่วนการประกอบธุรกิจแร่หินปูนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างนั้น ผู้ประกอบการจะต้องยื่นขออนุญาตประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างต่อกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อได้ประทานบัตรแล้วผู้ประกอบการจะระเบิดแหล่งหินปูนที่ได้รับสัมปทานเพื่อให้ได้แร่ก้อนใหญ่ จากนั้นจะทำการขนส่งแร่มาแต่งยังโรงโม่หิน โดยรถบรรทุกหินต้องผ่านเครื่องชั่งน้ำหนักเพื่อหาน้ำหนักแร่ทั้งหมดก่อนเข้าเครื่องโม่ แล้วจึงทำการบดย่อยแร่หินปูน เมื่อบดย่อยเสร็จ หินจะผ่านตะแกรงคัดขนาดหินได้หินขนาดต่างๆ คือ 1นิ้ว 1/2นิ้ว 3/4นิ้ว 3/8นิ้ว หินฝุ่น หินคลุก โดยหินที่ผ่านการคัดขนาดจะเก็บไว้บริเวณลานในเขตประทานบัตร จากนั้นจะตักขายตามขนาดที่ลูกค้าต้องการ โดยจะทำการชั่งน้ำหนักรถก่อนและหลังบรรทุกหินที่ขายเพื่อทราบปริมาณหินที่ขายไป

การประกอบธุรกิจแร่ดินขาวและแร่หินปูนที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคลนั้น ล้วนต้องจัดทำบัญชีเพื่อนำส่งงบการเงินให้แก่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรมสรรพากร จึงมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมรายการค้าที่เกิดขึ้นทุกรายการอย่างเป็นระบบ มีการเก็บรวบรวมต้นทุนในแต่ละขั้นตอนของการผลิต และมีการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบ โดยมีการบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อให้รายการที่ปรากฏในงบการเงินทุกรายการมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ แต่เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจเกี่ยวกับผลิตผลจากแร่ และผลิตภัณฑ์จากแร่ ซึ่งมีขั้นตอนการผลิตและลักษณะของสินค้าที่แตกต่างจากธุรกิจทั่วไปทำให้ยากต่อการบันทึกบัญชี โดยเฉพาะในเรื่องสินค้าคงเหลือทั้งวิธีการคำนวณปริมาณสินค้าคงเหลือ การคำนวณหาราคาทุนของสินค้าคงเหลือแต่ละประเภท การจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบ และการวัดมูลค่า (นงคราญ สมัครธัญกิจ, 2551 : สัมภาษณ์) เนื่องจากตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 เรื่องสินค้าคงเหลือได้มีข้อกำหนดให้ผลิตผลจากแร่ และผลิตภัณฑ์จากแร่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานฉบับที่ 31 ในเรื่องการวัดมูลค่า โดยให้ใช้การวัดมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิที่จะได้รับซึ่งเป็นวิธีที่ถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในอุตสาหกรรมนั้น (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2550)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือของธุรกิจแร่ดินขาวและแร่หินปูนในจังหวัดลำปาง เพื่อทำให้ทราบปัญหาและวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ ทั้งในเรื่องการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การตรวจนับ และการเปิดเผยข้อมูล รวมทั้งการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบของธุรกิจแร่ดินขาวและแร่หินปูน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงปัญหา และวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับสินค้านำเข้าของธุรกิจแร่ดินขาว และแร่หินปูนในจังหวัดลำปาง

3. นิยามศัพท์

ปัญหา หมายถึง ปัญหาของผู้ทำบัญชีในการบันทึกบัญชีสินค้านำเข้าของธุรกิจแร่ดินขาวและแร่หินปูน

วิธีปฏิบัติ หมายถึง วิธีปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การตรวจนับ การจัดทำรายงาน และการเปิดเผยข้อมูลรวมทั้งการจัดทำรายงานสินค้านำเข้าและวัตถุดิบ

สินค้านำเข้า แยกได้ดังนี้

ธุรกิจแร่ดินขาว ประกอบด้วย 1) แร่ดินขาวที่ขุดออกมาจากแหล่งที่ยังเป็นแร่ดิบยังไม่ได้ทำการคัดแยกสิ่งปนเปื้อน 2) แร่ดินขาวที่นำมาล้างเพื่อคัดแยกเอาแร่ดินขาวออกมาจากสิ่งปนเปื้อนแล้วอัดเป็นก้อน 3) แร่ดินขาวที่ล้างแล้วนำมาบดเป็นผง 4) แร่ดินขาวที่บดเป็นผงนำมาผสมเคมีตามสูตรที่ลูกค้าต้องการ

ธุรกิจแร่หินปูน ประกอบด้วย 1) แร่หินปูนที่ระเบิดออกมาจากแหล่งเป็นแร่ก้อนใหญ่ 2) แร่หินปูนก้อนใหญ่ที่ไม่เป็นหินขนาดต่างๆ

ธุรกิจแร่ดินขาว หมายถึง ผู้ประกอบการนิติบุคคลที่ขุดดินขาวบดจำหน่ายให้โรงงานและผู้ประกอบการขุดดินขาวหรือซื้อแร่ดิบนำมาล้างแต่งแร่เป็นดินขาวสำเร็จรูป

ธุรกิจแร่หินปูน หมายถึง ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลที่ประกอบการเกี่ยวกับการระเบิดหินปูนที่ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เพื่อนำมาบดย่อยเป็นหินขนาดต่างๆ พร้อมขายให้ลูกค้า

ในจังหวัดลำปาง หมายถึง นิติบุคคลที่ประกอบการธุรกิจแร่ดินขาว และแร่หินปูนในจังหวัดลำปาง

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบปัญหาและวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับสินค้านำเข้าในเรื่อง การรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การตรวจนับ และการเปิดเผยข้อมูล ของธุรกิจแร่ดินขาวและแร่หินปูน